

**ZARZĄDZENIE NR 7
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾**

z dnia 16 stycznia 2014 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Białowieskiego Parku Narodowego

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2013 r. poz. 627, 628 i 842) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się zadania ochronne dla Białowieskiego Parku Narodowego, zwanego dalej „Parkiem”, na 2014 r.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczenia tych zagrożeń i ich skutków, stanowiące załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową, stanowiące załącznik nr 4 do zarządzenia;
- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych oraz maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, stanowiące załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem podpisania.

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 284, poz. 1671).

MINISTER ŚRODOWISKA

Załącznik nr 1

**IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB
OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW**

1. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zagrożenia dotyczące populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>): 1) wysoki stopień wsobności populacji, 2) nekrotyczne zapalenie napletka, 3) zmniejszająca się dostępność terenów otwartych, 4) ograniczenia w dostępie do wody, 5) nadmierna koncentracja stad zimą, 6) izolacja przestrzenna niewielkich populacji, 7) wysoki stopień zarażenia pasożytami, 8) kłusownictwo	1. Monitoring parametrów populacji (w tym śmiertelność, rozrodczość, struktura wiekowo-płciowa). 2. Odłowy i przesiedlenia mające na celu tworzenie i wzmacnianie populacji poza Puszczą Białowieską. 3. Eliminacja osobników agresywnych lub wykazujących objawy chorobowe. 4. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 5. Porządkowanie i odkażanie zimowych miejsc dokarmiania oraz wodopojów. 6. Działania lekarsko-weterynaryjne mające na celu zapobieganie i zwalczanie epizooecji i pasożytów. 7. Konserwacja i budowa wodopojów. 8. Utrzymywanie i tworzenie atrakcyjnych miejsc żerowych. 9. Dążenie, w porozumieniu z Państwowym Gospodarstwem Leśnym Lasy Państwowe, zwanym dalej „PGL LP”, do odtworzenia i poprawy stanu łąk na obszarze do 300 ha, zarządzanym przez PGL LP. 10. Rozpraszanie zimowego dokarmiania w celu zmniejszenia koncentracji stad, w porozumieniu z PGL LP. 11. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na zewnątrz Parku (na poziomie lokalnym i ponadlokalnym) oraz przez granicę państwową – na poziomie transgranicznym z częścią puszczy po stronie białoruskiej. 12. Podejmowanie wspólnie z Policją i służbami PGL LP, działań prewencyjnych w otulinie Parku w celu eliminacji kłusownictwa
2	Rozprzestrzenianie się gatunków obcych, sprzyjających synantropizacji siedlisk, takich jak: 1) 9170 grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i> , 2) 91E0 łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	1. Monitoring występowania gatunków obcych na terenie Parku i w jego otulinie. 2. Eliminacja gatunków obcych na terenach objętych ochroną czynną lub krajobrazową z użyciem metod mechanicznych. 3. Zapobieganie rozprzestrzenianiu się gatunków obcych. 4. Ograniczanie form antropopresji sprzyjających pojawianiu się gatunków obcych
3	Zmiany stosunków wodnych	1. Monitoring hydrologiczny wód gruntowych i wód w głównych

	<p>(obniżanie się poziomu wód gruntowych, zanikanie zbiorników wodnych, eutrofizacja) zagrażające w szczególności:</p> <p>1) siedliskom przyrodniczym:</p> <p>a) 91DO – bory i lasy bagienne (<i>Vaccinio uliginosi-Betuletum pubescentis</i>, <i>Vaccinio uliginosi-Pinetum</i>, <i>Pino mugo-Sphagnetum</i>, <i>Sphagno girgensohnii-Piceetum</i> i brzozowo-sosnowe bagienne lasy borealne),</p> <p>b) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródłiskowe);</p> <p>2) siedliskom gatunków:</p> <p>a) 1014 – poczwarówka zwężona (<i>Vertigo angustior</i>),</p> <p>b) 1016 – poczwarówka jajowata (<i>Vertigo moulinsiana</i>),</p> <p>c) 1060 – czerwończyk nieparek (<i>Lycaena dispar</i>),</p> <p>d) 1065 – przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>),</p> <p>e) 1166 – traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)</p>	<p>ciekach naturalnych, w tym procesu erozji dna rzeki Narewki, w razie potwierdzonej badaniami hydrogeologicznymi potrzeby poprawy stosunków wodnych oraz podjęcie działań zmierzających do spowolnienia procesu erozji dna rzeki Narewki oraz spowalnianie odpływu wód opadowych i roztopowych za pomocą urządzeń piętrzących.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Konserwacja i utrzymanie istniejącej infrastruktury hydrotechnicznej. 3. Monitorowanie populacji bobra (<i>Castor fiber</i>)
4	<p>Procesy sukcesji naturalnej prowadzące do zarastania i zmniejszania powierzchni półnaturalnych siedlisk ekosystemów nieleśnych (siedlisk przyrodniczych):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 6230 – niżowe murawy bliźniczkowe (<i>Nardion</i> – płaty bogate florystycznie); 2) 6410 – zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (<i>Molinion</i>); 3) 6510 – niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (<i>Arrhenatherion elatioris</i>) i związane z nimi gatunki 	<p>Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz wypasanie zwierząt gospodarskich lub koszenie roślinności zielnej na terenach łąkowych charakteryzujących się wysoką różnorodnością biologiczną lub posiadających duże znaczenie jako miejsca żerowania zwierząt</p>
5	<p>Zanikanie gatunków i ich ostoi, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 3) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 4) przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), 5) rozmiarz kolweński (<i>Phyto kolwensis</i>), 6) leniec bezpodkwiatkowy 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Ograniczanie niepokojenia zwierząt, poprzez udostępnianie terenu dostosowane do wymagań ochrony gatunków. 2. Dostosowanie czasu i zakresu wykonywania zabiegów ochrony czynnej do potrzeb gatunków. 3. Pozostawianie martwych drzew. 4. Monitoring liczebności gatunków priorytetowych. 5. Utrzymanie dostępności miejsc zimowania nietoperzy (<i>Chiroptera</i>) w remontowanych obiektach

	(<i>Thesium ebracteatum</i>), 7) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	
6	Drapieżnicza presja zdziczałych psów i kotów na gatunki zwierząt bytujących na obszarze Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring wpływu zdziczałych psów i kotów na populacje zwierząt na obszarze Parku. 2. Wyłapywanie zdziczałych psów i kotów na obszarze objętym ochroną czynną i krajobrazową wraz z dalszym postępowaniem, zgodnym z ustawą z dnia 12 sierpnia 1997 r. o ochronie zwierząt (Dz. U. z 2013 r. poz. 856)
7	Ocienienie stanowisk, ustępowanie gatunków światłolubnych i ciepłolubnych, skutkujące regresją stanowisk – zagrożenia dla gatunków: <ol style="list-style-type: none"> 1) bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 2) leniec bezpodkwiatkowy (<i>Thesium ebracteatum</i>), 3) sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>) 	<p>Utrzymanie lub kształtowanie właściwych warunków siedliskowych w dostosowaniu do biologii gatunków będących przedmiotami ochrony, m.in. przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) utrzymywanie najcenniejszych otwartych powierzchni nieleśnych przez wypas, cykliczne koszenia i usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów z sukcesji naturalnej, 2) odtwarzanie stanowisk gatunków, 3) kształtowanie właściwych warunków siedliskowych sprzyjających utrzymaniu populacji gatunków będących przedmiotem ochrony, 4) przechowywanie nasion w bankach nasion, 5) hodowla gatunków roślin w warunkach <i>ex situ</i>, 6) monitoring gatunków priorytetowych
8	Intensyfikacja udostępnienia terenu powodująca pogarszanie stanu walorów przyrodniczych Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring liczby osób wchodzących na teren Parku, zwłaszcza w obszarze ochrony ścisłej. 2. Monitoring uszkodzeń roślinności i gleb przy szlakach turystycznych. 3. Utrzymanie ograniczeń w udostępnianiu najcenniejszych obszarów. 4. Rozbudowa infrastruktury zabezpieczającej przedmioty ochrony przed degradacją. 5. Inicjowanie i wspieranie powstawania atrakcji turystycznych i edukacyjnych poza granicami Parku. 6. Wykonywanie ocen oddziaływania w odniesieniu do przedmiotów ochrony w celu ewentualnego korygowania zmian w sposobie udostępnienia obiektów przyrodniczych Parku
9	Obszar Parku niewystarczający dla ochrony dużych ssaków wymagających większego arealu osobniczego i warunków do swobodnej migracji, w szczególności: <ol style="list-style-type: none"> 1) wilk (<i>Canis lupus</i>), 2) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) żubr (<i>Bison bonasus</i>) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Inicjowanie i wspieranie działań mających na celu tworzenie korytarzy ekologicznych na poziomie lokalnym, ponadlokalnym i transgranicznym. 2. Zacieśnianie wzajemnej współpracy międzynarodowej z białoruskim Parkiem Narodowym „Belovezhskaya Pushcha” w celu propagowania i poszukiwania rozwiązań zmierzających do zapewnienia warunków dla migracji dużych ssaków przez granicę państwa (w odniesieniu do populacji żubrów (<i>Bison bonasus</i>) bytujących po obu stronach granicy państwowej – po uprzednim uzyskaniu niezbędnego potwierdzenia naukowego co do zasadności łączenia tych dwóch populacji)
10	Požary – zagrożenia wynikające z III kategorii zagrożenia pożarowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Opracowanie w porozumieniu z Państwową Strażą Pożarną, zwaną dalej „PSP”, strategii postępowania dla każdego obiektu. 2. Utrzymanie pasów przeciwpożarowych od strony polany białowieskiej. 3. Monitoring zagrożenia pożarowego ekosystemów. 4. Utrzymywanie dyżurów przeciwpożarowych w okresach zwiększonego zagrożenia pożarowego. 5. Edukacja społeczeństwa. 6. Działania profilaktyczne podejmowane we współpracy z PGL LP i PSP.

		7. Wspieranie starań o dofinansowywanie i doposażanie jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej na terenie gmin przylegających do Parku
11	Pogarszanie się stanu obiektów dziedzictwa kulturowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rewitalizacja Parku Pałacowego. 2. Remonty obiektów zabytkowych. 3. Zabezpieczenie stanowisk archeologicznych przed nieuprawnioną eksploracją. 4. Działania edukacyjne zmierzające do podtrzymania i kształtowania świadomości społeczności lokalnych, poczucia tożsamości i odpowiedzialności za dobra kultury materialnej i niematerialnej. 5. Zachowanie tradycyjnego nazewnictwa obiektów kultury materialnej. 6. Współpraca ze służbami konserwatorskimi, jednostkami samorządu terytorialnego i organizacjami pozarządowymi
12	Wypływanie i zarastanie stawów w Parku Pałacowym	Pogłębienie stawów i usunięcie nagromadzonego osadu
13	Niezgodne z prawem korzystanie z zasobów Parku między innymi w wyniku: <ol style="list-style-type: none"> 1) kłusownictwa, 2) nielegalnego zbioru chronionych gatunków roślin i zwierząt, 3) nieuprawnionego ruchu pojazdów samochodowych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca z Policją, PGL LP i Strażą Graniczną w zakresie prewencji. 2. Patrowanie zagrożonych obszarów i obiektów Parku. 3. Usuwanie urządzeń kłusowniczych. 4. Kontrola osób odławiających zwierzęta oraz zbierających rośliny lub grzyby. 5. Szkolenie pracowników Parku i PGL LP oraz funkcjonariuszy Policji i Straży Granicznej w zakresie umiejętności rozpoznawania gatunków grzybów, flory i fauny objętych ochroną
14	Niedostateczny zakres poznania zasobów, tworów i składników przyrody, zasobów kulturowych oraz procesów ekologicznych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie inwentaryzacji przyrodniczej i dóbr kultury materialnej. 2. Rozwijanie badań naukowych i monitoringu środowiska przyrodniczego

2. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zagrożenia dotyczące populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>): <ol style="list-style-type: none"> 1) Pogłębienie się stopnia wsobności. 2) Pojawianie się nowych chorób zakaźnych i inwazyjnych. 3) Niekorzystne zmiany w strukturze populacji. 4) Zagrożenie integralności ostoi żubra w wyniku zmian w sposobie zagospodarowania Puszczy Białowieskiej 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring liczebności i stanu zdrowotnego populacji. 2. Minimalizacja kontaktu osobników z osobami postronnymi w okresach zwiększonego zagrożenia epizootiami. 3. Wymiana osobników pomiędzy populacjami wolnymi i hodowlami zamkniętymi. 4. Usuwanie z populacji osobników chorych, agresywnych, osłabionych. 5. Monitoring występowania chorób zakaźnych i inwazyjnych u zwierząt eliminowanych i odławianych. 6. Podejmowanie działań lekarsko-weterynaryjnych mających na celu profilaktykę oraz zwalczanie epizootcji i pasożytów. 7. Wspieranie działań mających na celu zapewnienie integralności ostoi w Puszczy Białowieskiej. 8. Dopuszczenie większego wpływu czynników naturalnych na kształtowanie liczebności i struktury populacji
2	Wzrost presji antropogenicznej związanej z udostępnieniem turystycznym obszaru Parku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Monitoring wpływu presji antropogenicznej na przedmioty ochrony udostępnianego terenu
3	Wzrost zagrożenia pożarowego	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring stopnia zagrożenia pożarowego. 2. Utrzymywanie dyżurów i patroli przeciwpożarowych w okresach

		najwyższego zagrożenia pożarowego. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej ochronie przeciwpożarowej
4	Pogorszenie stanu zachowania dóbr kultury materialnej	1. Ocena stanu zachowania obiektów i stanowisk. 2. Współpraca ze służbami konserwatorskimi i organizacjami pozarządowymi. 3. Zachowanie i przywracanie tradycyjnych nazw miejsc i obiektów

3. Zagrożenia zewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Niekontrolowane rozprzestrzenianie się gatunków obcych związane z synantropizacją siedlisk, w szczególności: 1) 9170 – grąd subkontynentalny <i>Tilio-Carpinetum</i> , 2) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i> , <i>Populetum albae</i> , <i>Alnenion glutinoso-incanae</i> , olsy źródłiskowe)	1. Wypracowanie i wdrożenie w porozumieniu z PGL LP, lokalnymi samorządami i innymi instytucjami z obszaru Puszczy Białowieskiej wspólnej strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi. 2. Likwidacja pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych na etapie poprzedzającym ich pojawianie się w granicach Parku. 3. Podejmowanie współpracy z zainteresowanymi stronami odnośnie do edukacji związanej z gatunkami obcymi
2	Niska liczebność i wysoki stopień homozygotyczności światowej populacji 2647 – żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Prowadzenie hodowli żubra (<i>Bison bonasus</i>) <i>ex situ</i> . 2. Wspieranie powstawania nowych hodowli zamkniętych i stad wolnych poza Puszcza Białowieską, a także prowadzenie Księgi Rodowodowej Żubrów
3	Zanikanie tradycyjnego krajobrazu polany białowieskiej, polany masiewskiej, polany pogorzeleckiej oraz agrocenoz, zagrażające w szczególności gatunkom: 1) bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>), 2) orlik krzykliwy (<i>Aquila pomarina</i>), 3) derkacz (<i>Crex crex</i>), 4) jarzębatka (<i>Sylvia nisoria</i>), 5) gąsiorek (<i>Lanius collurio</i>)	1. Współpraca z lokalnymi samorządami w zakresie rewitalizacji i utrzymania punktów i miejsc widokowych na przedpolu Parku. 2. Edukacja społeczności lokalnych na rzecz konieczności zachowania tradycyjnych elementów architektonicznych wsi puszczańskich wraz z dotychczasowym przestrzennym usytuowaniem zabudowy jako cech charakterystycznych krajobrazu kulturowego. 3. Propagowanie tradycyjnych form upraw rolnych i ekstensywnego użytkowania łąk. 4. Postulowanie odpowiednich regulacji do dokumentów planistycznych odnośnie do potrzeby wyłączenia z zabudowy mieszkaniowej i zagrodowej fragmentów polan stanowiących zagrożenie dla walorów przyrodniczych Parku oraz przedmiotów ochrony w obszarze Natura 2000. 5. Podejmowanie działań związanych z wykupem gruntów niestanowiących własności Skarbu Państwa
4	Sytuacje konfliktowe związane ze szkodami w uprawach i płodach rolnych powodowane przez populację żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Poprawa warunków żerowania wewnątrz kompleksu leśnego. 2. Edukacja rolników w zakresie postępowania z gatunkiem żubra (<i>Bison bonasus</i>) i zapobiegania szkodom. 3. Kontraktacja łąk i płonów z przeznaczeniem dla gatunku żubra (<i>Bison bonasus</i>). 4. Odstraszanie (płoszenie), odławianie i przesiedlanie osobników uporczywie powodujących szkody. 5. Odławianie, przesiedlanie, eliminacja osobników agresywnych
5	Brak łączności przestrzennej pomiędzy siedliskami gatunków bytujących na terenie Parku i ich	1. Inicjowanie i wspieranie wyznaczania, we współpracy z PGL LP, korytarzy ekologicznych pomiędzy obszarem Parku a lasami o dużym stopniu naturalności oraz pomiędzy Puszcza Białowieską

	<p>siedliskami na pozostałym obszarze Puszczy Białowieskiej powodującej pogorszenie się stanu ochrony gatunków:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 2) rozmiarz kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>) 	<p>i innym kompleksami leśnymi, charakteryzujących się mozaikowym zróżnicowaniem struktury siedlisk leśnych typowym dla lasów o charakterze naturalnym (wykroty, złomy, duże zwarcie drzewostanu, obecność polan śródleśnych oraz odnowień naturalnych wraz z zasobami martwego drewna na poziomie powyżej 10% zapasu drzewostanu).</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Zapobieganie tworzeniu i dążenie do ograniczania wpływu barier migracyjnych (drogi udostępnione do ruchu publicznego, zbyt mała ilość starych, martwych drzew) w sąsiedztwie Parku
6	<p>Gospodarka łowiecka na terenach poza otuliną, bezpośrednio przylegających do Parku (polana białowieska, polana masiewska i polana pogorzelecka)</p>	<p>Współpraca z PGL LP w procesie tworzenia planów łowieckich dla terenów sąsiadujących z Parkiem</p>
7	<p>Zbyt mała ilość martwych i obumierających drzew w otulinie Parku, zagrażająca w szczególności gatunkom:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) zgniotek cynobrowy (<i>Cucujus cinnaberinus</i>), 2) ponurek schneidera (<i>Boros schneideri</i>), 3) rozmiarz kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 4) konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 5) zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>), 6) dzięcioł zielonosiwy (<i>Picus canus</i>), 7) dzięcioł średni (<i>Dendrocopos medius</i>), 8) dzięcioł białogrzbisty (<i>Dendrocopos leucotos</i>), 9) dzięcioł trójpalczasty (<i>Picoides tridactylus</i>), 10) muchołówka mała (<i>Ficedula parva</i>), 11) muchołówka białoszyja (<i>Ficedula albicollis</i>) 	<p>Popieranie prowadzonych przez PGL LP działań dotyczących pozostawianie martwych i obumierających drzew w otulinie Parku</p>
8	<p>Niszczenie populacji rzadkich gatunków przez kolekcjonerów zagrażające w szczególności gatunkom:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) bogatek wspaniały (<i>Buprestis splendens</i>), 2) rozmiarz kolweński (<i>Pytho kolwensis</i>), 3) konarek tajgowy (<i>Phryganophilus ruficollis</i>), 4) zagłębek bruzdkowany (<i>Rhysodes sulcatus</i>), 5) przeplatka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>), 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Współpraca ze Strażą Leśną, Policją i Strażą Graniczną w zakresie kontroli osób odławiających owady oraz zbierających rośliny lub grzyby. 2. Organizacja szkoleń dla pracowników Parku oraz funkcjonariuszy Policji, Straży Granicznej, Straży Leśnej i PGL LP w zakresie rozpoznawania gatunków objętych ochroną prawną (współpraca z PGL LP dotyczy terenu otuliny)

9	Wypadki komunikacyjne ze zwierzętami zagrażające w szczególności gatunkom: 1) wilk (<i>Canis lupus</i>), 2) ryś (<i>Lynx lynx</i>), 3) żubr (<i>Bison bonasus</i>), 4) traszka grzebieniasta (<i>Triturus cristatus</i>)	1. Ustawianie tablic informacyjnych przy drogach. 2. Wnioskowanie do zarządców dróg o budowę przejść dla płazów przy remontach lub budowach dróg
10	Zanieczyszczenia powietrza	1. Propagowanie w regionie niskoemisyjnych źródeł ciepła oraz wykorzystywania energii ze źródeł odnawialnych. 2. Ograniczanie ruchu pojazdów spalinowych na terenie Parku i wnioskowanie do zarządców terenu o wprowadzenie ograniczenia w jego bezpośrednim sąsiedztwie Parku
11	Skazenie wód w wyniku migracji zanieczyszczeń chemicznych z odciekami ze składowisk odpadów	1. Wspieranie władz samorządowych w zdobyciu środków na likwidację składowisk odpadów i rekultywację terenu. 2. Likwidacja i rekultywacja dawnego nieeksploatowanego składowiska odpadów na uroczysku „Cegielnia”

4. Zagrożenia zewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja zagrożeń	Sposoby eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Nadmierny wzrost liczby osób korzystających z obiektów Parku	1. Monitoring liczby osób korzystających z obiektów Parku. 2. Wprowadzanie okresowych i stałych ograniczeń oraz limitów w dostępie do obiektów poddanych największej presji. 3. Propagowanie i merytoryczne wspieranie tworzenia atrakcji turystycznych i obiektów edukacyjnych poza granicami Parku w celu zminimalizowania i rozłożenia w czasie obciążeń wynikających z nadmiernej presji turystycznej w porozumieniu z zarządcami terenu
2	Choroby o charakterze epizootcji zagrażające w szczególności populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Monitoring stanu zdrowotnego populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>). 2. Opracowanie i wdrożenie procedur postępowania w przypadku stwierdzenia epizootcji lub zaobserwowania niepokojących objawów chorobowych u zwierząt. 3. W okresach zagrożenia epizootcjami ograniczanie kontaktów osób postronnych ze zwierzętami i miejscami ich bytowania
3	Przekroczenie pojemności ekologicznej Puszczy dla zwierząt kopytnych zagrażające pogorszeniem się stanu ochrony żubra (<i>Bison bonasus</i>)	1. Odlawianie i przesiedlanie żubrów poza obszar Puszczy Białowieskiej. 2. Opiniowanie planów łowieckich nadleśnictw Białowieża i Browsk w szczególności odnośnie potrzeb regulacji pogłowia jelenia (<i>Cervus elaphus</i>) w ramach prowadzonej gospodarki łowieckiej. 3. Zwiększenie bazy pokarmowej przez utrzymywanie łąk jako istotnej bazy pokarmowej populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>) żyjących na wolności
4	1. Zmiany składowych bilansu wodnego ekosystemów i zlewni leśnych. 2. Pogarszanie się jakości wód powierzchniowych i podziemnych. 3. Eutrofizacja wód	1. Monitoring stosunków wodnych (rozpoznanie stanu ekosystemów hydrogenicznych, modelowanie hydrologiczne). 2. W razie potrzeby podejmowanie działań mających na celu poprawę stosunków wodnych. 3. Edukacja społeczeństwa oraz wspieranie działań samorządów w zakresie wyposażenia w kanalizację wszystkich jednostek osadniczych. 4. Likwidacja potencjalnych źródeł zanieczyszczeń wód

5	Rozprzestrzenianie się pożarów z terenów sąsiadujących z Parkiem	<ol style="list-style-type: none"> 1. Utrzymywanie pasów przeciwpożarowych od strony otwartych terenów osadniczych (polan). 2. Dyżury i patrole przeciwpożarowe w okresach zagrożenia. 3. Utrzymanie sprzętu i infrastruktury służącej celom przeciwpożarowym. 4. Szkolenia pracowników w zakresie profilaktyki pożarowej i walki z pożarami
6	<p>Wzrost liczebności populacji gatunków inwazyjnych zagrażających siedliskom, w szczególności:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) 9170 – grąd subkontynentalny (<i>Tilio-Carpinetum</i>), 2) 91E0 – łągi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe (<i>Salicetum albae</i>, <i>Populetum albae</i>, <i>Alnenion glutinoso-incanae</i>, olsy źródliskowe) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring liczebności populacji gatunków inwazyjnych. 2. Opracowanie strategii postępowania z gatunkami inwazyjnymi na terenie Puszczy Białowieskiej (przy współdziałaniu jednostek naukowych, PGL LP, lokalnych samorządów i innych organizacji)
7	Transgraniczny przepływ zanieczyszczeń rzekami – Narewka i Hwoźna, pochodzących z części zlewni na obszarze Białorusi	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring stanu jakości wód. 2. Współpraca ze stroną białoruską w zakresie zgłaszania ewentualnych awarii. 3. Edukacja samorządów lokalnych o możliwościach występowania tego typu zagrożeń i potrzebie ich zgłaszania. 4. Prowadzenie monitoringu hydrologicznego obejmującego ilość i jakość zasobów wodnych rzeki Narewki i rzeki Hwoźnej w pobliżu granicy państwa wraz z możliwością wykorzystania stawów w Parku Pałacowym jako zbiornika buforowego w sytuacjach awaryjnych dla rzeki Narewki
8	Prowadzenie prac o charakterze melioracyjnym na obszarze Parku Narodowego „Belovezhskaja Pushha” stwarzających zagrożenia transgraniczne dla stosunków wodnych obszaru Parku i zachowania trwałości siedlisk hydrogenicznych	Współpraca ze stroną białoruską w zakresie identyfikowania zagrożeń transgranicznych i ograniczania ich skutków
9	Możliwość krzyżowania się osobników gatunku żubra (<i>Bison bonasus</i>) z osobnikami bizona amerykańskiego (<i>Bison bison</i>) i powstanie ewentualnych mieszańców	<ol style="list-style-type: none"> 1. Propagowanie i wspieranie hodowli żubra (<i>Bison bonasus</i>) czystej linii białowieskiej na obszarze kraju. 2. Podejmowanie szerokich działań edukacyjnych na rzecz uświadamiania zagrożeń dla rodzimej populacji żubra (<i>Bison bonasus</i>) wynikających z ewentualnego sprowadzania bizona amerykańskiego (<i>Bison bison</i>) jako gatunku obcego dla fauny województwa podlaskiego

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano w kolejności od najbardziej istotnego.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW, Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ

I. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną ścisłą

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Usuwanie wiatrołomów ze szlaków, ścieżek turystycznych i dróg z pozostawieniem biomasy w ekosystemie	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
2	Ręczne usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej na obszarze dróg w celu utrzymania właściwego stanu ich nawierzchni, z pozostawieniem pozyskanej biomasy do naturalnego rozkładu na miejscu		Tryb (droga): 1) Mogiłkowski, 2) Poprzeczny, 3) Budnicki, 4) Pojedynacki, 5) Sierganowski, 6) Zakole, 7) Dyrekcyjny, 8) Niedźwiedziowski, 9) Orłowski, 10) Masiewski, 11) Objazdowy
3	Ochrona ekosystemów leśnych przed organizmami inwazyjnymi rozprzestrzeganymi z odchodami koni i podawaną im paszą - stosowanie m.in. worków podogonowych na odchody oraz worków na paszę		Obszar objęty ochroną ścisłą
4	1. Monitoring ekosystemów leśnych, nieleśnych i wodnych. 2. Monitorowanie liczebności populacji roślin i zwierząt		Obręb Ochronny Rezerwat

B. Inne, według specyfiki Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Remont generalny mostków na drogach w celu utrzymania przejezdności z zastosowaniem materiałów miejscowego pochodzenia	2 sztuki	Oddziały - 340C, 341B
2	Utrzymanie obiektów infrastruktury technicznej – kładka, brama wejściowa, wiata (wykaszenie roślinności zielnej, drobne naprawy i remonty, konserwacja elementów infrastruktury)	Według potrzeb	Oddziały - 398C, 399C, 226Ac
3	Remonty dróg leśnych z wykorzystaniem gruntów lokalnego pochodzenia: 1) wyrównywanie powierzchni dróg uszkodzonych przez pojazdy konne,	1,5 km	Oddziały - 398B, 398C, 398G

	2) uzupełnienie nierówności powstałych po opadach atmosferycznych i wyniku buchtowania dzików, 3) remont przepustu drogowego (wymiana uszkodzonych elementów), 4) remont kładki przez rzekę Hwoźna 5) naprawa nasypu grobli	Według potrzeb 1 obiekt 1 kładka 1 nasyp grobli	Obręb Ochronny Rezerwat Oddział - 255D Oddział 224Ba Oddział - 192Dg
4	Utrzymanie tras turystycznych – minimalizacja skutków antropopresji (ograniczenie szerokości ścieżki poprzez wprowadzenie sztucznych barier, wykładanie pomostów, inne metody)	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
5	Utrzymanie tras turystycznych: 1) odsłanianie oznakowania, 2) utrzymanie przejezdności (przecinanie złomów i wywrotów z pozostawieniem biomasy do naturalnego rozkładu), 3) ściąganie drzew zawieszonych i stwarzających bezpośrednie zagrożenie dla zdrowia i życia ludzi 4) wymiana koszy na śmieci	5 km Według potrzeb	Oddziały - 226A, 226B, 227A, 227B, 192A, 192B, 193C, 193D Obręb Ochronny Rezerwat
6	Utrzymanie i drobne naprawy dróg do celów przeciwpożarowych i monitoringu stanu ekosystemów: 1) wykaszanie poboczy, 2) usuwanie z poboczy młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej, 3) odśnieżanie, 4) mechaniczne lub ręczne równanie, wałowanie, nawożenie żwiru, 5) podkrzesywanie nawisów gałęzi, 6) usuwanie złomów i wywrotów z dróg z pozostawieniem biomasy, 7) odwadnianie kałuż, 8) utrzymanie i bieżące naprawy przepustów drogowych (rozkopanie, wymiana uszkodzonych elementów, uszczelnienie, przysypanie żwirem, faszynowanie skarp, profilowanie nawierzchni), 9) zachowanie niezbędnego okresu kwarantanny dla wszelkich materiałów technologicznych obcego pochodzenia (żwir, piasek, itp.), za wyjątkiem prac wykonywanych w oparciu o materiał miejscowego pochodzenia	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
		7 km	Obręb Ochronny Rezerwat
		Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
7	Przecinanie złomów i wywrotów z pozostawieniem biomasy	6,5 km	Oddziały - 226A, 226B, 226C, 226D, 227A, 227B, 227C, 227D, 258B
8	Bieżąca konserwacja tablic i znaków: 1) czyszczenie, konserwacja, drobne naprawy, wymiana na nowe,	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat

	2) piktogram i znak kierunkowy - czyszczenie i malowanie, 3) remont bądź wymiana tablic kierunkowych na szlaku "Wilczy szlak"	2 sztuki	Oddział - 226Ad
		2 sztuki, według potrzeb	Oddziały - 192Bb, 193Cb
9	Ustawienie tablic z oznakowaniem strefy ochrony ścisłej	Do 10 sztuk	Północna granica strefy ochrony ścisłej, Obręb Ochronny Rezerwat
10	Odnowienie oznakowania podziału powierzchniowego: 1) malowanie słupków podziału powierzchniowego, 2) uzupełnienie brakujących słupków	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
11	Naprawa i konserwacja ogrodzeń mogił i krzyży	Według potrzeb	Oddziały - 399Ac, 370Cg, 369Gg
12	Utrzymanie i konserwacja urządzeń do monitoringu wody: 1) piezometrów 2) wodowskazów	6 sztuk 3 sztuki	Oddziały - 260B, 372C, 316D, 319C, 346B, 373B Oddziały - 192D, 258B, 191A
13	Utrzymanie i konserwacja urządzeń do monitoringu ruchu turystycznego	2 urządzenia	Oddziały -369B, 399C
14	Ustawianie tablic edukacyjnych	33 sztuki	Obręb Ochronny Rezerwat
15	Prowadzenie inwentaryzacji gatunków flory i fauny w oparciu o działania własne Parku oraz badania prowadzone przez ośrodki zewnętrzne	Według potrzeb	Obszar Parku

II. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną czynną

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Naprawa istniejących grodzień upraw leśnych: 1) wymiana słupków, 2) wymiana siatki lub żerdzi, 3) usuwanie złomów i wywrotów z pozostawieniem biomasy do naturalnego rozkładu	Według potrzeb	Oddziały - 159Cl, 159Ch, 159Cm, 159Cn, 190Aa, 190Ab, 190Ac, 190Df, 189Bi, 134Ag, 133Bd, 108Ac, 163Bb, 161Dh, 160Ai, 160Bj
2	Ręczne utrzymanie powierzchni pasa przeciwpożarowego typu A wokół miejsca ogniskowego w stanie bez pokrywy roślinnej - usuwanie posuszu, gałęzi martwych drzew	0,2 km	Oddział - 368Ak, 368Aj, 368An, 368Al, 368An
3	Mechaniczne i ręczne utrzymanie mineralizowanie pasów przeciwpożarowych	3,5 km	Oddziały - 400C, 400D, 401C, 401D, 401F, 339D
4	1. Monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) poprzez wykładanie pułapek feromonowych - zakup 2 serii feromonów, wymiana zużytych elementów pułapek, obsługa	60 pułapek feromonowych	Oddziały - 158A, 158B, 189A, 313B, 313C, 105B, 106B, 106C, 107D, 108A, 133B, 133C, 164B, 195D, 111C, 136C, 136D, 196C, 197C

	(kontynuacja z lat poprzednich). 2. Monitorowanie rozwoju populacji kornika drukarza (<i>Ips typographus</i>) (zadanie ciągle)	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
5	Likwidacja stanowisk (ognisk) obcych gatunków roślin (kontynuacja zadania z lat poprzednich):	Według potrzeb	Oddziały - 159Db, 159Dh, 190Ba, 221Ea, 253Da, 282Ba, 398Gs
	1) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>) - jednorazowe wycięcie drzew oraz usuwanie ich odnowienia w miesiącach od maja do września,	0,50 ha	Oddziały - 110Ac, 110Ad, 110Ah
	2) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>) - jednorazowe, ręczne i mechaniczne wycięcie drzew w terminie od maja do września,	0,1 ha	Oddział - 111Ad
	3) winobluszcz (<i>Partenocissus inserta</i>) - sukcesywne ręczne i mechaniczne wycinanie i karczowanie, w terminie od maja do września,	0,15 ha	Oddziały - 136Ca, 196Da, 197Cd, 401Dj
	4) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>) - przykrycie runa na okres minimum dwóch lat czarną folią ogrodniczą w miejscu występowania turzycy łącznie z usuwaniem podrostów i nalotów w miejscu zwalczania,	5,00 ha	Oddziały - 111Am, 111Cb, 111Ch, 111Ci
	5) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>),	Według potrzeb 2 ha	Oddział - 161Af, 161Ad Oddział - 368A
	6) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>) - ręczne wykaszanie i usuwanie roślin przed lub w trakcie kwitnienia roślin ,	Według potrzeb	Oddziały - 402Aa, 402Ab, 402Ac, 402Ad, 403a, 403b 403c, 403d, 403f
7) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i> , <i>S. canadensis</i>)			
6	Monitoring i usuwanie obcych gatunków roślin (ręczne i mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych), w szczególności: 1) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 2) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 3) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 4) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 5) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 6) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 7) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 8) winobluszcz zaroślowy (<i>Partenocissus inserta</i>), 9) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens</i>	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat - obszar objęty ochroną czynną

	<p><i>glandulifera</i>), 10) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 11) łubin trwały (<i>Lupinus polyphyllos</i>), 12) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 13) rdestowiec (<i>Reynourtia</i> spp.), 14) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 15) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i>, <i>S. canadensis</i>), 16) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea</i> × <i>pseudosalicifolia</i>), 17) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)</p>		
7	Utrzymanie właściwego stanu technicznego miejsc czerpania wody do celów przeciwpożarowych (konserwacja podjazdów, oczyszczanie brzegu z roślinności zielnej)	3 sztuki	Oddziały - 130Ch, 160Dg, 189Cc
8	1. Naprawy, utrzymanie sprawności dróg dojazdowych dla celów przeciwpożarowych, monitoringu i ochrony zasobów Parku: 1) wykaszanie poboczy, 2) usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej, 3) odśnieżanie, 4) mechaniczne lub ręczne równanie, wałowanie, nawożenie żwiru, 5) podkrzesywanie nawisów gałęzi, 6) usuwanie złomów i wywrotów z możliwością częściowego zagospodarowania biomasy, odwadnianie kałuż, 7) bieżące utrzymanie przepustów. 2. Remont przepustów: 1) rozkopanie, wymiana uszkodzonych elementów, uszczelnienie, przysypanie żwirem, faszynowanie skarp, profilowanie nawierzchni, 2) zachowanie niezbędnego okresu kwarantanny dla wszelkich materiałów technologicznych obcego pochodzenia (żwir, piasek, itp.), za wyjątkiem prac wykonywanych w oparciu o materiał miejscowego pochodzenia	Do 63 km	Drogi dojazdowe w Obrębie Ochronnym Rezerwat
		Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
9	Utrzymanie polany na Uroczysku Głuszec - usunięcie obumarłych drzew owocowych, wykaszanie	0,39 ha	Oddział - 164Bg
10	Demontaż ogrodzenia na granicy obszaru ochrony czynnej i polany Białowieskiej	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
11	Utrzymanie i konserwacja urządzeń do monitoringu wody:		

	1) piezometrów	9 sztuk	Oddziały - 313C, 253C, 221A, 158A, 106A, 161A, 134B, 196C, 166D
	2) wodowskazów	2 sztuki	Oddziały – 190D, 160A
	3) wykonanie nowych piezometrów	6 sztuk	Oddziały - 159A, 159B, 160A, 160B
12	Utrzymanie i konserwacja urządzeń do monitoringu ruchu turystycznego	10 sztuk	Oddziały – 221Ac, 159Ah, 158B/159A, 130Ch (2szt.), 105B/106A, 110Ac (2 szt.), 110Ba, 111Ba

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>Zachowanie różnorodnych pod względem gatunków zbiorowisk łąkowych:</p> <p>1) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z zebraniem i wywiezieniem biomasy lub złożeniem w bróg na miejscu:</p> <p>a) koszenie mechaniczne lub ręczne,</p> <p>b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe,</p> <p>c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie),</p> <p>d) pozostawienie niedokosów na minimum 10% powierzchni,</p> <p>2) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy:</p> <p>a) koszenie mechaniczne lub ręczne,</p> <p>b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe,</p> <p>c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie)</p>	Do 4,40 ha	Oddziały - 159Dh, 190Ba, 253Ba, 339Bk, 253Da, 130Ag, 130Cd
		Do 8,20 ha	Oddziały - 130Ag, 130Cd, 253Da
2	<p>Kształtowanie bogatych gatunkowo zbiorowisk: 6510 - łąk świeżych (<i>Arrhenatherion elatioris</i>), 6230-4 - muraw bliźniczkowych z rzędu <i>Nardetalia</i>:</p> <p>1) koszenie mechaniczne łąki raz w roku lub raz na dwa lata, w terminie od czerwca do sierpnia,</p> <p>2) zebranie i wywiezienie biomasy lub złożenie w bróg na miejscu, w przypadku muraw bliźniczkowych z częściowym zebraniem biomasy,</p> <p>3) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie),</p> <p>4) pozostawienie 10-20% niedokosów</p>	Do 14,98 ha	Oddziały - 398Gl, 398Gr, 399Da, 399Dc, 399Dd, 399Dh, 399Di, 399Dj, 399DI, 400Cc, 400Cg, 400Ck, 400Co, 400Db, 400Dd, 400Dg, 401Cb, 401Ci, 401Ck 104Aa

3	<p>Utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów, poprzez jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z usunięciem pozyskanej biomasy lub złożeniem w brogi:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) koszenie mechaniczne lub ręczne, 2) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, 3) ewentualne lokalne równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 4) pozostawieniem niedokosów na 10-20% powierzchni 	Do 32,9 ha	Oddziały - 398Gg, 398Gl, 398Gr, 399Da, 399Dc, 399Dd, 399Dg, 399Dh, 399Di, 399Dj, 399Dl, 400Cc, 400Cf, 400Cg, 400Ch, 400Ci, 400Cj, 400Ck, 400Cl, 400Cn, 400Co, 400Db, 400Dd, 400Dg, 401Cb, 401Ci, 401Ck, 401Cl, 401Cm
4	<p>Utrzymanie ekosystemów nieleśnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z usunięciem biomasy lub złożeniem w brogi: <ol style="list-style-type: none"> a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), d) pozostawienie niedokosów na minimum 10% powierzchni, 2) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: <ol style="list-style-type: none"> a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 3) wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia dwukrotnie w ciągu roku z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy: <ol style="list-style-type: none"> a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) suszenie, przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), d) mechaniczne lub ręczne usuwanie 	1,75 ha	Oddziały - 282Da, 339Dd
		Do 4,4 ha	Oddziały - 339Db, 104Bg, 160Af
		0,43 ha	Oddział - 193Bh

	<p>podrostu i nalotu roślinności drzewiastej oraz nawisów gałęzi wzdłuż granicy łąki z pozostawieniem biomasy w ekosystemie,</p> <p>4) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy:</p> <p>a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), d) mechaniczne lub ręczne usuwanie podrostu i nalotu roślinności drzewiastej oraz nawisów gałęzi wzdłuż granicy łąki z pozostawieniem biomasy w ekosystemie,</p> <p>5) jednokrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia z usunięciem biomasy lub złożeniem w brogi:</p> <p>a) koszenie mechaniczne lub ręczne, b) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, c) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), d) pozostawienie niedokosów na minimum 10% powierzchni, d) mechaniczne lub ręczne usuwanie podrostu i nalotu roślinności drzewiastej oraz nawisów gałęzi wzdłuż granicy łąki z pozostawieniem biomasy w ekosystemie</p>	0,79 ha	Oddział - 221Af
	<p>podrostu i nalotu roślinności drzewiastej oraz nawisów gałęzi wzdłuż granicy łąki z pozostawieniem biomasy w ekosystemie</p>	0,19 ha	Oddział – 134Bg
5	<p>Zachowanie stanowisk światłoządnych gatunków roślin na dawnych składnicach drewna:</p> <p>1) koszenie mechaniczne w terminie od czerwca do sierpnia, z wywiezieniem pozyskanej biomasy - jednorazowo ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata, koszenie mechaniczne lub ręczne, 2) suszenie, przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe, 3) lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne przez włókowanie), 4) redukcja linii ekotonu, wokół składnicy – usunięcie podrostu, gałęzi drzew oraz młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej</p>	Do 6,52 ha	Oddziały - 106Ba, 107Af, 130Dh, 131Cg, 132Dk, 133Ci, 134Dl, 135Cdx, 135Dk, 136Ci, 158Ba, 159Ai, 160Ba, 161Ag, 162Ba, 163Ad, 164Ba, 165Af, 165Ba, 166Ac, 166Bi, 189Ac, 189Ci, 282Ch, 313Ad
6	<p>Zachowanie stanowisk światłoządnych gatunków roślin na dawnych składnicach drewna:</p> <p>1) wykaszanie mechaniczne w terminie od</p>	Do 1,17 ha	Oddziały - 221Ad, 313Cg

	<p>czerwca do sierpnia, z możliwością częściowego usunięcia pozyskanej biomasy, jednorazowo w ciągu roku, jednak nie rzadziej niż raz na dwa lata, koszenie mechaniczne lub ręczne,</p> <p>2) przewracanie, prasowanie, zbiór, wywóz, czynności transportowe,</p> <p>3) lokalne równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie)</p>		
7	<p>Remont dróg dojazdowych do łąk kośnych</p> <p>1) remont przepustu,</p> <p>2) usypanie dojazdu na łąkę,</p> <p>3) wykonanie przepustu drogowego,</p> <p>4) utrzymanie i bieżące naprawy przepustów drogowych</p>	<p>0,2 km</p> <p>1 obiekt</p> <p>25 m</p> <p>1 obiekt</p> <p>Według potrzeb</p>	<p>Oddziały - 130Cg, 130Ch</p> <p>Oddział - 130Ag</p> <p>Oddział - 160Af</p> <p>Oddział - 130Cd</p> <p>Obręb Ochronny Rezerwat</p>

C. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>1. Usuwanie wiatrołomów ze szlaków turystycznych i dróg z częściowym zagospodarowaniem biomasy wyłącznie z powierzchni szlaku lub pasa drogowego.</p> <p>2. Ściąganie drzew zawieszonych i stwarzających zagrożenie dla życia i zdrowia ludzi</p>	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
2	<p>1. Konserwacja tablic i znaków.</p> <p>2. Remont (wymiana) tablic na szlaku "Wilczy szlak"</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>2 sztuki</p>	<p>Obręb Ochronny Rezerwat</p> <p>Oddział - 161Ag, 193Aa</p>
3	<p>Utrzymanie obiektów i urządzeń infrastruktury turystycznej:</p> <p>1) platformy obserwacyjne, wiaty, kładki, ławki, tablice, żywopłoty, miejsca ogniskowe, miejsca parkingowe i inne,</p> <p>2) obsługa obiektu turystycznego Filipówka,</p> <p>3) obsługa obiektu turystycznego Zamosze</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>1 obiekt</p> <p>1 obiekt</p>	<p>Obręb Ochronny Rezerwat</p> <p>Oddział - 368A1</p> <p>Oddział - 110Ak</p>
4	<p>Utrzymanie linii podziału powierzchniowego i słupków:</p> <p>1) usunięcie złomów i wywrotów z możliwością częściowego zagospodarowania biomasy,</p> <p>2) usuwanie podrostów i nalotów,</p> <p>3) podkrzesywanie drzew,</p> <p>4) odnowienie oznakowania</p>	<p>15,9 km</p> <p>Według potrzeb</p>	<p>Oddziały - 221CD, 313AB, 368A, 368Af, 368E, 134AC, 164AC, 163AB, 164AB, 165AC, 166ABC, 107AC, 132AC, 162ABC, 161AB, 105AB</p> <p>Obręb Ochronny Rezerwat</p>
5	Konserwacja tablic, znaków i rogatek	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
6	<p>Remont obiektów turystycznych w tym:</p> <p>1) wykonanie łącznika (nasypu) na szlaku do ostoi żubrów,</p> <p>2) budowa wieży widokowej,</p>	<p>7 m</p> <p>1 obiekt</p>	<p>Oddział - 130Ch</p> <p>Oddział - 159Bj</p>

	<p>3) wymiana pokrycia dachów wiat i platform turystycznych,</p> <p>4) remont ogrodzenia cmentarza Ewangelickiego,</p> <p>5) remont obiektu turystycznego Filipówka</p> <p>6) konserwacja i remont ekspozycji kolejki wąskotorowej,</p> <p>7) wymiana koszy na śmieci</p> <p>8) wykonanie nowego ogrodzenia wokół głazu narzutowego</p> <p>9) wymiana ławek na szlakach turystycznych</p>	<p>2 sztuki</p> <p>175 m</p> <p>1 obiekt</p> <p>1 obiekt</p> <p>15 sztuk</p> <p>1 ogrodzenie</p> <p>10 sztuk</p>	<p>Oddziały - 161Ag, 130Cd</p> <p>Oddział - 111C</p> <p>Oddział - 368Al</p> <p>Oddział - 135Cdx</p> <p>Obręb Ochronny Rezerwat</p> <p>Oddział - 164Dl</p> <p>Obręb Ochronny Rezerwat</p>
7	<p>Likwidacja stanowisk obcych gatunków roślin, termin zabiegów od czerwca do września:</p> <p>1) utrzymanie osady „Dziedzinka”:</p> <p>a) wykaszanie, wycinanie drzew gatunków obcych oraz usuwanie ich odnowień,</p> <p>b) wycinanie i karczowanie krzewów gatunków obcych,</p> <p>c) ręczne wykaszanie i karczowanie bylin gatunków obcych,</p> <p>d) wywiezienie pozyskanej biomasy,</p> <p>e) zachowanie zagrożonych gatunków roślin poprzez uprawę <i>ex situ</i>,</p> <p>2) utrzymanie oczek wodnych</p>	Według potrzeb	Oddziały - 402Aa, 402Ab, 402Ac, 402Ad, 403a, 403b, 403c, 403d, 403f
8	Utrzymanie osi widokowych punktu widokowego - wycinanie drzew i odkrzaczenie przedpola wieży widokowej w dolinie rzeki Narewki z usunięciem biomasy	Do 1 ha	Oddziały - 159Bf, 159Bj, 159Da, 159Db
9	Utrzymanie szlaków turystycznych (odnowienie istniejących lub naniesienie nowych oznaczeń, usunięcie nawisów gałęzi przysłaniających oznakowania)	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
10	Rekultywacja dawnego składowiska odpadów na uroczysku „Cegielnia”	Według posiadanej dokumentacji technicznej	Oddział - 399Di, 399Dh, 399Dm
11	<p>1. Prowadzenie monitoringu ekosystemów leśnych, nieleśnych ekosystemów lądowych i wodnych.</p> <p>2. Monitorowanie liczebności populacji roślin i zwierząt.</p> <p>3. Prowadzenie rejestru obserwacji</p>	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
12	<p>Konserwacja i utrzymanie</p> <p>1) baz sprzętu przeciwpożarowego,</p> <p>2) agregatu gaśniczego</p>	<p>4 sztuki</p> <p>1 sztuka</p>	Obręb Ochronny Rezerwat
13	Inwentaryzacja zwierzyny	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
14	Działania ochronne:	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat

	1) utrzymanie terenu obwodów 2) remont szlabanów drewnianych	6 sztuk	Oddziały - 130Ch, 105Bb, 106Bf, 106Ba, 107Aa, 107Bc
15	Wykonanie i wystawienie lizawek dla zwierzyny	10 sztuk	Obręb Ochronny Rezerwat
16	1. Utrzymanie i porządkowanie terenu. 2. Utrzymanie i konserwacja sprzętu technicznego służącego do wykonywania zadań ochronnych. 3. Budowa wiaty na maszyny oraz sprzęt rolniczy. 4. Remont budynku gospodarczego	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
		Według potrzeb	
		1 sztuka	
		1 budynek	
17	Prowadzenie inwentaryzacji gatunków flory i fauny w oparciu o działania własne Parku oraz badania prowadzone przez ośrodki zewnętrzne	Według potrzeb	Obszar Parku

III. Sposoby ochrony czynnej ekosystemów na obszarach objętych ochroną krajobrazową

Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
<p>Utrzymanie ekosystemów nieleśnych ekstensywnie użytkowanych gruntów rolnych stanowiących bazę żerową dużych roślinożerców, ptaków i owadów:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jednokrotne lub dwukrotne wykaszanie łąk i innych powierzchni nieleśnych w terminie od czerwca do sierpnia, z usunięciem biomasy lub złożeniem w brogi, 2) koszenie mechaniczne lub ręczne, 3) przewracanie, prasowanie, zbiór i wywóz siana oraz czynności transportowe, 4) ewentualne lokalne (punktowe) równanie powierzchni łąk (ręczne lub mechaniczne włókowanie), 5) podsiew traw na użytkowanych łąkach (po stwierdzeniu w materiale siewnym braku obcych gatunków roślin) 	Do 7,02 ha	Oddziały - 111Ai, 111Aj, 111Al

A. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>Utrzymanie pasa państwowej drogi granicznej Rzeczypospolitej Polskiej w granicach Parku (z częściowym zagospodarowaniem biomasy):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) przycinanie gałęzi drzew, 2) usuwanie: <ol style="list-style-type: none"> a) drzew i krzewów, ich podrostu oraz roślinności zielnej, b) młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej, c) drzew połamanych i wywróconych, d) drzew ograniczających widoczność, 	9,5 km	Oddziały - 111Ah, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba
		8 sztuk	229Ba, 229Da, 261Ba

	e) drzew suchych w bezpośrednim położeniu pasa państwowej drogi granicznej grążących przewróceniem	60 sztuk	111Ah, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Da, 197Ba, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba
2	1. Usuwanie połamanych drzew ze szlaków turystycznych i dróg z częściowym zagospodarowaniem biomasy. 2. Odnowienie szlaków turystycznych i konserwacja obiektów infrastruktury turystycznej	Według potrzeb	Obręb Ochronny Rezerwat
3	Prowadzenie prac rewitalizacyjnych na terenie Parku Pałacowego po uzyskaniu zgody Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i zgodnie z wytycznymi i opracowaniami ekspertów Instytutu Dziedzictwa Narodowego: 1) cykliczne wykaszanie łąk z usunięciem pozyskanej biomasy, 2) pielęgnacja kęp zadrzewień poprzez usuwanie posuszu, złomów i wywrotów a także usuwanie spontanicznie pojawiających się odnowień drzew i krzewów, 4) zabezpieczanie przed niszczeniem i remonty obiektów zabytkowych, 5) utrzymanie trawników poprzez wykaszanie, 6) remont płotów drewnianych (Park Pałacowy), 7) naprawa grobli pomiędzy rzeką Narewka a stawami, 8) zimowe utrzymanie dróg (odsnieżanie, posypywanie piaskiem)	Według potrzeb Do 12,65 ha Według potrzeb Według potrzeb Według potrzeb Według potrzeb 70 m Według potrzeb	Park Pałacowy Oddział - 398a, g, h, j, k, o, p Oddziały - 398ab Oddziały - 398a, h, j, p, o Oddział - 398g, h, i, k Oddział - 398a, g, h, j, k, o, p Oddział - 398h Oddział - 398 p Oddział - 398
4	Likwidacja stanowisk obcych gatunków roślin, w terminie zabiegów od czerwca do września: 1) ręczne wykaszanie, 2) karczowanie bylin gatunków obcych, 3) wywiezienie pozyskanej biomasy	Według potrzeb	Oddział - 403d, f
5	Utrzymanie osady „Dziedzinka” - bieżące wykaszanie roślinności zielnej	Według potrzeb	Oddział - 403d, f
6	Zachowanie obiektu pamięci narodowej, miejsca straceń poprzez: 1) usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów oraz drzew zamierających, 2) naprawa ogrodzenia oraz pomnika	0,27 ha	Oddział - 402Ax
7	Modernizacja Rezerwatu Pokazowego Żubrów	1 obiekt	1. Rezerwat nr 3, oddział - 425C, 2. Rezerwat nr 4, oddziały - 425D, 450B
8	Likwidacja stanowisk obcego gatunku niecierpka drobnokwiatowego (<i>Impatiens parviflora</i>) - ręczne lub mechaniczne wykaszanie i usuwanie roślin przed lub w trakcie ich kwitnienia	Do 3 ha	Oddziały - 420Cb, 420Cc, 421Aj, 421Ak

9	Monitoring i usuwanie obcych gatunków roślin (ręczne lub mechaniczne usuwanie pojedynczych egzemplarzy i stanowisk obcych gatunków inwazyjnych), takich jak: 1) dąb czerwony (<i>Quercus rubra</i>), 2) dziki bez koralowy (<i>Sambucus racemosa</i>), 3) klon jawor (<i>Acer pseudoplatanus</i>), 4) klon jesionolistny (<i>Acer negundo</i>), 5) niecierpek drobnokwiatowy (<i>Impatiens parviflora</i>), 6) świdośliwa Lamarcka (<i>Amelanchier lamarckii</i>), 7) turzyca drżączkowata (<i>Carex brizoides</i>), 8) winobluszcz zaroślowy (<i>Parthenocissus inserta</i>), 9) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>), 10) ligustr (<i>Ligustrum vulgare</i>), 11) łubin trwały (<i>Lupinus polyphyllus</i>), 12) czeremcha amerykańska (<i>Padus serotina</i>), 13) rdestowiec (<i>Reynoutria</i> spp.), 14) róża pomarszczona (<i>Rosa rugosa</i>), 15) nawłocie (<i>Solidago gigantea</i> , <i>S. canadensis</i>), 16) tawuła nibywierzbolistna (<i>Spiraea ×pseudosalicifolia</i>), 17) żywotnik olbrzymi (<i>Thuja plicata</i>)	Według potrzeb	Obszar objęty ochroną krajobrazową
10	Formowanie żywopłotów	80 m	Oddział - 110Aa, 110Ak
11	Remonty ogrodzenia wokół budynków służbowych i gospodarczych	100 m	Obręb Ochronny Rezerwat
12	Naprawa i konserwacja tablic, znaków i ławek	Według potrzeb	Park Pałacowy
13	Utrzymanie i konserwacja sprzętu stanowiącego wyposażenie Obrębu Ochronnego Rezerwat	Według potrzeb	Park Pałacowy
14	Pogłębienie studni i doprowadzenie wody do stróżówki	1 sztuka	Oddział 421Aj
15	Budowa wiaty na maszyny rolnicze oraz pojazdy elektryczne	1 sztuka	Oddział 420B
16	Wykonanie remontu w budynkach administracyjnych Parku	Według potrzeb	Oddziały – 421A, 420C
17	Prowadzenie inwentaryzacji gatunków flory i fauny w oparciu o działania własne Parku oraz badania prowadzone przez ośrodki zewnętrzne	Według potrzeb	Obszar Parku

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą i dużą literą, pododdziały oznaczone małą literą podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

Sposoby ochrony czynnej gatunków roślin i zwierząt na obszarach objętych ochroną czynną i krajobrazową

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony ¹⁾
1	Lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>)	1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Wykaszenie roślinności zielnej. 3. Usuwanie nadmiaru biomasy	Usunięcie krzewów, drzew i paproci pogarszających warunki świetlne stanowiska (zabieg na powierzchni 0,1 ha)
2	Sasanka otwarta (<i>Pulsatilla patens</i>)	1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Usuwanie nadmiaru biomasy. 3. Prześwietlenie drzewostanu	1. Ręczne usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne stanowisk. 2. Punktowe prześwietlenie drzewostanu poprzez usunięcie - do 10 drzew (sosna (<i>Pinus sylvestris</i>), świerk (<i>Picea abies</i>), grab (<i>Carpinus betulus</i>))
3	Storczyki (<i>Orchidaceae</i>), w szczególności: 1) kruszczyk rdzawoczerwony (<i>Epipactis atrorubens</i>), 2) buławnik czerwony (<i>Cephalantera rubra</i>), 3) kukułka krwista (<i>Dactylorhiza incarnata</i>), 4) kukułka Fuchsa (<i>Dactylorhiza fuschii</i>)	1. Usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Wykaszenie. 3. Usuwanie nadmiaru biomasy	Ręczne usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne stanowisk – zabieg wykonywany nasypie kolejki wąskotorowej (łącznie 9,0 km)
4	Kosaciec syberyjski (<i>Iris sibirica</i>)	1. Wykaszenie oraz usuwanie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej. 2. Usuwanie nadmiaru biomasy	Ręczne usunięcie krzewów i roślin zielnych pogarszających warunki świetlne stanowisk gatunku

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony ¹⁾
1	Żubr (<i>Bison bonasus</i>)	<p>Zarządzanie (gospodarowanie) wolno żyjącą populacją żubrów (<i>Bison bonasus</i>) na terenie Puszczy Białowieskiej wraz z jej przedpolami:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) utrzymanie i poprawa bazy żerowej, 2) utrzymanie miejsc zimowego dokarmiania, 3) prowadzenie hodowli restytucyjnej żubrów (<i>Bison bonasus</i>) zgodnie z rocznym planem hodowlanym opartym o wskazania genetyczne i dane rodowodowe zwierząt 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Monitoring liczebności i stanu zdrowia wolnego stada. 2. Dokarmianie stada wolnego żubrów (<i>Bison bonasus</i>) w zimie, porządkowanie pozostałości po niezjedzonym sianie, wywóz nadmiaru odchodów w oddziałach - 111A, 130AC, 160A, 162C, 163C, 193B, 194A, 159D, 190B, 221A, 253BD, 282C, 313A, 339BD, 421B, 211, 251, 334, 390, 391, 419, 422, 446, 448, 697. 3. Wykładanie soli w lizawkach. 4. Bieżące remonty infrastruktury na terenie hodowli wolnej (brogi, paśniki, odłownie, drogi) w oddziałach - 111A, 130, 160, 162, 193, 194, 211, 251, 334, 390, 391, 419, 422, 446, 448, 697. 5. Bieżące remonty infrastruktury rezerwatów w tym utrzymanie dróg dojazdowych i remonty przepustów na ciekach wodnych w oddziałach - 421AB, 420BC, 425C, 425D, 450B, 420Cr. 6. Równanie, wałowanie, bronowanie polan karmowych, podsiew traw, nawożenie, koszenie, grabienie, belowanie, transport zabieg wykonywany na powierzchni do 34 ha, w oddziałach - 421Aafm; 421Bf, g, i, l, p, y 420Bc, h, k, l, 420Cf, g, k, 425Ci, j, k, o, s, t, z, dx, 425Dd, 450Bf. 7. Obsługa rezerwatów zamkniętych (karmienie i pojenie zwierząt, prace porządkowe). 8. Obsługa stada wolnego (dowóz karmy, prace porządkowe) na całym terenie wykorzystywanym przez populację żubra (<i>Bison bonasus</i>) w Puszczy Białowieskiej. 9. Profilaktyka, obsługa weterynaryjna (leczenie zwierząt, odrobaczanie, odkażanie miejsc dokarmiania) w oddziałach - 421Ai, k, 421Bp, t, w, 420Bk, l, 420Cb, f, g, 425Cg, h, p, r, a, d, f, l, n, t, ax, bx, dx, fx, 450Bb, c, d, 130, 160, 162, 193, 194, 211, 251, 334, 390, 391, 419, 422, 446, 448, 697. 10. Usuwanie drzew martwych (stojących i leżących) oraz drzew zamierających z terenu Ośrodka Hodowli Żubrów (OHŻ) (około 300 m³ w oddziałach – 420BC, 421AB, 425CD, 450B). 11. Wykaszenie i odkrzaczanie terenu na powierzchni 1,18 ha, oddział – 420Cx. 12. Eliminacje osobników chorych

			<p>i agresywnych oraz odłowy na całym terenie wykorzystywanym przez gatunek żubra (<i>Bison bonasus</i>) w Puszczy Białowieskiej.</p> <p>13. Kontynuacja zadań ochronnych przewidzianych w „Programie Żubr” po uzyskaniu środków i wymaganych uzgodnień.</p> <p>14. Płoszenie osobników gatunku żubra (<i>Bison bonasus</i>) wychodzących na tereny rolnicze na całym terenie wykorzystywanym przez żubry (<i>Bison bonasus</i>) z Puszczy Białowieskiej</p>
2	1. Jeleń (<i>Cervus elaphus</i>). 2. Dzik (<i>Sus scrofa</i>)	Regulacja liczebności	Odłów (wraz ze sprzedażą lub przekazaniem do innych hodowli) lub eliminacja do 10 sztuk jelenia (<i>Cervus elaphus</i>) i dzika (<i>Sus scrofa</i>) w oddziale 425CD, 450B
3	Ssaki (<i>Mammalia</i>)	Prowadzenie Ośrodka Rehabilitacji Zwierząt	Według potrzeb, w oddziałach – 425CD, 450B
4	Przeplątka aurinia (<i>Euphydryas aurinia</i>)	Ochrona miejsc bytowania i rozrodu	Usunięcie młodego pokolenia drzew i krzewów pochodzących z sukcesji naturalnej oraz ewentualne wykaszanie powierzchni na stanowiskach występowania gatunku
5	Zwierzęta w Rezerwacie Pokazowym Żubrów	Poprawa warunków bytowania zwierząt i lepsze spełnianie funkcji edukacyjnych	Modernizacja Rezerwatu Pokazowego Żubrów wraz z terenami przyległymi w administracji PGL LP w zakresie organizacji ruchu turystycznego
6	Gady (<i>Reptilia</i>)	Poprawa warunków bytowania gadów	Ręczne oczyszczenie z roślin ruin leśniczówki Głuszec w oddziale 164Bg

¹⁾ Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielienia oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną

Białowieckiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieckiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

WSKAZANIE OBSZARÓW OBJĘTYCH OCHRONĄ ŚCISŁĄ CZYNNĄ I KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	Oddziały - 135A, 135B, 135Ca-cx, 135Da-j, 136Aa-g,l,n, 160C, 191A, 191B, 191C, 192, 193C, 193D, 222, 223, 224, 225, 226, 227, 228, 229A, 229Bb-l, 229C, 229Db-n, 254, 255, 256, 257, 258, 259, 260A, 260Bb-o, 260C, 260Db-h, 261A, 261Bb-m, 283, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 290A, 290Bb-j, 314, 315, 316, 317, 318, 319, 320A, 320Bb-i, 320C, 320Db-j, 340, 341, 342, 343, 344, 345, 346A, 346Bb-h, 346C, 346Db-k, 369, 370, 371, 372, 373, 374, 375A, 375Bb-n, 398A, 398B, 398C, 398D, 398F, 398Ga-f,j,x,y, 398H, 399A, 399B, 399Ca-c, 400A, 400B, 401A, 401B, 402Af-t, 402Az-ax	6059,27
2	Ochrona czynna	1. Oddziały - 104A, 104B, 105, 106, 107, 108, 109A, 109B, 110Ab,c,g,h,m-t, 110B, 111Aa-d,k,m,n, 111B, 111Cb-l, 130, 131, 132, 133, 134, 135Cdx, 135Dk, 136Ah-k,m,o-s, 136Bb-m, 136C, 136Db-k, 158, 159, 160A, 160B, 160D, 161, 162, 163, 164, 165, 166A, 166Bb-o, 166C, 166Db-g, 189, 190, 193A, 193B, 194, 195, 196, 197A, 197Bb-h, 197C, 197Db-h, 221, 253, 282, 313, 339B, 339C, 339D, 368A, 368B, 368E, 398Gg-i,k-w,z,ax, 399Cd,f, 399D, 400C, 400D, 401C, 401D, 401F, 402Aa-d, 402Aw,y, 403a-c. 2. Rzeki w granicach Parku - Braszcza, Łutownia, Narewka	4104,63
3	Ochrona krajobrazowa	1. Oddziały - 110Aa,d,f,i-l, 111Af-j,l, 111Ca, 136Ba, 136Da, 166Ba, 166Da, 197Ba, 197Da, 229Ba, 229Da, 260Ba, 260Da, 261Ba, 290Ba, 320Ba, 320Da, 346Ba, 346Da, 375Ba, 398, 403d,f, 420B, 420C, 421A, 421B, 425C, 425D, 450B, 402Ax. 2. Działki nr 726, 732, 742, obręb ewidencyjny Budy	353,37
Razem			10 517,27

¹⁾ Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielenia oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzenia Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 1 stycznia 2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH EDUKACYJNYCH,
TURYSTYCZNYCH I REKREACYJNYCH ORAZ MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB
MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH

I. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	1. 200 osób na wystawie stałej. 2. Inne wystawy- 100 osób
2	Sala audiowizualna, Park Pałacowy (oddział 398i)	200
3	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	120
4	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, edukacyjny plac zabaw, Park Pałacowy (oddział 398h)	60
5	Budynek dawnych Stajni Kozackich, Park Pałacowy (oddział 398h)	150
6	Park Pałacowy (oddział 398)	Bez ograniczeń
7	Rezerwat Pokazowy Żubrów (oddział 425C)	150
8	Stanowisko edukacyjne kolejki wąskotorowej „Uroczysko Głuszc” (oddział 135Cdx)	200
9	Obszar Parku objęty ochroną czynną	200
10	Obszar Parku objęty ochroną ścisłą	200

II. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Wystawy w Muzeum Przyrodniczo-Leśnym, Park Pałacowy (oddział 398i)	1. 200 osób na wystawie stałej. 2. Inne wystawy - 100 osób
2	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, Park Pałacowy (oddział 398h)	100
3	Parkingi (oddziały - 110Aa, 111Ad)	100
4	Parking (oddział 158Ba)	150
5	Punkt Informacji Turystycznej w Parku Pałacowym (oddział 398k)	10

6	Park Pałacowy (oddział 398)	Bez ograniczeń
7	Osada Zwierzyniec (oddział 420Cx)	150
8	Rezerwat Pokazowy Żubrów (oddział 425C, 425D, 450B)	Bez ograniczeń

III. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsca udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Park Pałacowy (oddział 398)	1000
2	Ośrodek Edukacji Przyrodniczej, plac zabaw dla dzieci, Park Pałacowy (oddział 398h)	100
3	Obiekt turystyczny „Filipówka” (oddział 368Al)	100
4	Obiekt turystyczny „Zamosze” (oddział 110Ak)	50
5	Pokoje gościnne Centrum Edukacyjno-Muzealnego, Park Pałacowy (oddział 398i)	107
6	Stawy w Parku Pałacowym (oddział 398l)	20

¹⁾ Lokalizacja według numeracji oddziałów, podział na oddziały oznaczono liczbą, pododdział na pododdziały oznaczono liczbą i dużą literą, wydzielenia oznaczono małą literą, podano zgodnie z mapą ewidencyjną Białowieskiego Parku Narodowego, sporządzoną przez Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej Oddział w Białymstoku, skala 1:10 000, według stanu na dzień 01.01.2001. Mapa znajduje się w siedzibie Dyrekcji Białowieskiego Parku Narodowego w miejscowości Białowieża.

